

COLL. XXX.

EZEKIEL, BEATUS.

Vis a me magnam inire gratiam? B. Nihil libentius facerem, si quidem penès me res ipsa est. Sed quid est in quo tibi commodare possum? E. Da mihi mutuò asses decem. B. Non tantum nunc habeo, sed majorem partem. E. Quantum, quæso? B. Nescio, nisi crumenam inspexero; ecce tibi octo asses cum semisse. E. Solos septem accipio, non enim te vacuare prorsus volo. B. parùm refert, totum, si bis accipe. E. Ago tibi gratias, credo hoc pecuniæ satisfere negotio meo, cum aliquantula, quam ipse habeo. B. Ut libet. E. Amo te de ista tam expromptâ benignitate. Si quid aliud possum, ne parcas. E. Reddam totum, Deo volente, cum primùm pater ad me miserit. B. Ne sis magnopere sollicitus; nondum est opus mihi.

COLL. XXXI.

DAVID, NICHOLAUS.

POTESNE mihi mutuò dare aliquantulum pecuniæ? N. Quantum petis? D. Quinque asses, si tibi est commodum. N. Non tot habeo. D. Quot igitur? N. Tantum quatuor. D. Benè sanè, da mihi istos quatuor. N. Dabo, si bis, dimidium. D. Cur non totum? N. Quia sunt mihi opus duo. D. Da igitur duos, quæso. N. Sed ti-

bi non sufficient. D. Petam ab aliquo alio. N. Accipe igitur hos duos; quando reddes? D. Die (ut spero) Saturni, cùm pater ad forum venerit. N. Esto igitur memor. D. Ne timeas.

COLL. XXXII.

PASQUETUS, CUSTOS.

DA mihi duos asses mutuò C. Nunc mihi non est promptum dare. P. Quid obstat? nam scio te his diebus accepisse pecuniam. C. Acepsi quidem: sed emendi sunt libri, et alia mihi necessaria. P. Nolo tuum commodum remorari. C. Ubi emero quæ mihi sunt opus; si quid supersit, faciam te libentèr participem. P. Interea igitur sperans expectabo: sed quid si nihil tibi superfuerit? C. Statim dicam tibi, ne frustra diutiùs expectes. P. Quando emes ea quæ decrevisti? C. Cras (ut spero) aut ad summum perendiè. P. Benè habet; tempus est brevissimum.

COLL. XXXIII.

MORELIUS, BORUSSARDUS.

ABIITNE pater tuus? B. Abiit. M. Quotâ horâ? B. Primâ pomeridianâ. B. Quid dixit tibi? B. Multis verbis monui me, ut diligentèr studerem. M. utinam sic facias. B. Faciam, Deo iuvante. M. Ecquid pecuniæ dedit tibi? B. Dedit ut ferè solet. M. Quantum?

B. Nihil ad te. M. Fateor: sed tamen quid facies istâ pecuniâ. B. Emam chartam, et alia quæ mihi sunt usui. M. Quid si amiseris! B. Æquô animô ferendum erit. M. Quid si fortè eguero, dabisne mihi mutuô? B. Dabo, et quidem libentè. M. Habeo tibi gratiam,

 COLL. XXXIV.

BERGERIUS, NEPOS.

COMMODA mihi parumpèr cultellum tuum. N. Semper aliquid commodato petis: accipe; quin tu emis potiùs? B. Non habeo pecuniam. N. Cur non petis? B. Unde peterem? N. A patre. B. Non est in hac urbe. N. Ubi igitur? B. Peregrè profectus est. N. Quò? B. *Bernam*. N. Quo die? B. Nudiustertius. N. Quando est reversurus? B. Cras, ut speramus: sic enim dixit proficiscens. N. Benè vertat Deus.

 COLL. XXXV.

COLUMBIRIUS, SIMO.

RESTATNE tibi multum panis? S. Satis, gratia Deo. Visne dare mihi mutuô? S. Libentè. C. Sed fortassè tibi non sufficet. S. Imò ut spero. C. Ad quod usque tempus? S. Ad diem *Veneris*. C. Unde habebis postea? S. Domò. C. Quis afferet? S. Egomet ibo petitum. C. Quando? S. ipso die *Veneris*. C. Da

mihi mutuô sesquilibram. S. Quis apenddet? C. Uxor præceptoris, aut ancilla. S. Eamus petitum ex arca mea. C. Quin ito solus; ego te in culina expectabo.

 COLL. XXXVI.

Y. T.

PRO te, da mihi ex pane tuo. T. Mihi non habeo nimis; tamen volo tibi impertire: accipe. I. gratias ago tibi. T. Non est quod agas ob rem tantillam. Sed dic, quæso: cur non attulisti? I. Quia nemo erat domi nostræ, qui mihi daret. T. Tu vero cur non accipis? I. Non audeo, nisi det mater. T. Benè facis; sed audi bonum consilium. I. Ausulto, ut audiam: dic quæso. T. Cum prandio finito, tollantur mensæ reliquæ, petito merendam tuam, eamque in peram statim recondito: ita fiet, ut nunquam, inanis venias. I. De jentaculo autem quid suades? T. Ut petas in exitu cœnæ: et idem facias, quod dixi tibi de merenda. I. Nunquam vide utilius consilium dari. T. Fac igitur ut memineris: cum voles, utere. I. Ego vero utar, quoties opus erit.

 COLL. XXXVII.

A. B.

DA mihi frustum panis. B. Nonne habes? A. Si haberem, non peterem. B. Cur non attulisti? A. Dicam postea; sed da interim, quæso, nam esurio vehementè. B. Cape. A. Hui tantillum! B. Etiam quæreris?

A. Non immeritò, das parcè nimis. B. Vide quantum restat: dedi ferè dimidium. A. Ago tibi gratias; dedisti abundè: sed jocabar. B. Nunc responde: Cur non attulisti panem domò? A. Nemo erat, quid daret. B. Nemo? A. Prorsùs nemo. B. Quid mater? A. Aberat domò. B. Quid cæteri? A. Omnes erant occupati. B. Cur tute non accipiebas? A. Nunquam auderem tale quidpiam. B. Cur non? A. Mater perpetuò vetat, ne quid attingam sine permissu ejus. B. Dura mater. A. Tuo quidem judicio, qui indulgentiorem habes. B. Non dico indulgentem; certè liberalem. A. Quomòdo te tractat? B. Suavissimè omnino; ex animi sententia. A. Fortassè in tuam perniciem. B. Avertat Deus Optimus, Maximus. A. Non equidèm invideo. B. Cur ergo istud dicis? A. Ut interim te moneam, *Omnes licentia deteriores fieri*. B. Benè facis: sed quid censes: nonne uti licet parentum bonitate? A. Certè licet, modo ne abutaris. B. Quomodo abutimur? A. Rogas? cum aut patris aut matris indulgentiam in malum vertimus. B. Rectè dicis: sed quotusquisque id facit? A. Immò fere omnes, nisi qui à Domino Deo prohibentur. B. Quis potest bonus esse, nisi per Dei gratiam? A. Ergo (ut sæpè monemur à præceptore) precandus est, ut Spiritu suò nos bonos et sanctos efficiat. B. Gaudeo te non attulisse jentaculum. A. Quamobrem? B. Quia hoc nostrò colloquiò mihi videor multum profecisse. A. Ego quoq; non parùm. B. Tuâ operâ id factum est. A. Immo beneficio Dei qui quidem ita voluit. B. Credo equidem. A. Et hic igitur, et in cæteris agnoscamus bonitatem ejus. B. Valdè id æquum est. A. Immo valdè necessarium, si quidem volumus ingrati animi crimen effugere. B. O sermonem jucundissimum! A. Gratia Deo immortales per *Jesum Christum*. B. Ita velim.

COLL. XXXVIII.

Discipulus primus ex victoribus, Præceptor, nomenclator B.

PRÆCEPTOR, visne dare premiolum? P. Quomobrem? D. Victoriae causâ. P. Ubi sunt compares tui? D. Ad sunt *Hugo et Audax*. P. Heus, nomenclator, suntne hi victores hujus hebdomadæ? N. Habent notas omnium paucissimas. P. Ergo sunt victores; quid aliud ex te quæro? Vos igitur quod præmium petitis? D. Quod tibi placuerit. P. Quo tandem jure debeo? D. Ex promisso. P. Æquum dicitis. *Quicquid enim recte promissum est, præstari debet*. D. Sic ex te didicimus. P. Ecce vobis penæ singulæ ad scribendum; at ne putetis vulgares esse; ex earum sunt genere, quæ vulgò *Hollandinæ* apellantur. D. Gratias agimus, præceptor. P. Quin potiùs agite Deo omnium bonorum auctori, qui dat studiis vestris successus prosperos; vos autem in literarum studio pergite diligentèr. D. Dabimus operam, quantum juvabit ille Pater Optimus. P. Sine ejus ope vana sunt nostra omnia.

COLL. XXXIX.

OBSERVATOR, CAPPARONUS.

UNDE venis, *Capparone*? C. Domò. O. Quid affers illinc? C. Merendam. O. Quis tibi permiserat exire? C. Præceptor ipse. O. Undè istud probabis? C. Adeamus illum ut consulamus. O. At vide quid agas! C. Hac in re nihil timeo. O. Adeone securus es?

C. *Qui Verum dicit, nihil timere debet.* O. Vera quidem ista est sententia, sed quotusquisque non mentitur? C. Certus sum me nihil mentiri nunc. O. Prope modum persuades mihi. Abi, credo tibi quia in mendacio nunquam te deprehendi. C. Est Deo gratia, quem precor, ut me integrum et purum custodiat. O. Utinam ex animo omnes precarentur! recipe nunc te, ut edas merendam tuam.

COLL. XL.

GIRALDUS, ELIEL.

Qui sunt victores hac hebdomada? E. Ubi eras cum rationes redderentur? G. Accersitus à Patre fueram; sed qui sunt victores? Dic sodes. E. *Ego et Putcanus.* G. Jamne habuistis præmium? E. Habuimus. G. Quodnam? E. Duodenas juglandes. G. Hui, quale præmium! E. Eho inepte, æstimas ergo præmium ex rei pretio? G. hic nihil aliud video æstimandum. E. Sordidus es qui lucrò sic inhias. Non meministi verbum præceptoris? G. Quod verbum? E. *Non lucrari, sed honoris causa detur præmium.* G. Nunc reminiscor, quasi per nebulam. Posthac ero diligentior. E. Sic tandem sapias.

COLL. XLI.

GALATINUS, BUCHARDUS.

EUGE, dimissi sumus ad ludum, audistine? B. Quidni audirem, cum egomet adfuerim? G. Placetne paulisper confabulari? deinde ludemus unà. B. Mallem ego prius ludere. G. Atqui difficile est ludum abrumperè. B. Planè verum dicis, et ego in me sic experior. G. Quoniam igitur placet tibi mea ratio, da nobis aliquid argumenti ad confabulandum. B. Immò tuum est dare, ut qui me laccessiveris. G. Æquum dicis: redde nomina hispanicè, quæ tibi latinè proponam. B. Qua de re propones? G. De supellectile. B. Tentabo respondere; modò, ne plura quàm decem proponas: G. Enumerabo in digitis, ne fortè numerum excedam. Audi igitur. B. Istic sunt. G. Abacus. B. (respondit illi.) G. Sella. B. (Prosequitur.) G. Candelabrum. Ahenum Follis. Pulvinar. Cervical. Linteum. Olla. Ocnophorum. G. Nunc vicissim propone, ut redimas si potes. B. Vis respondere de eduliis? G. Ut libet. B. Caro recens. Suilla. Ferina. Aprugna. Lac decoctum. Serum, vel serum lactis. Caseus recens. Piscis elixus. Condimentum. B. At ego nolo contendere. G. Quis contendit? consulamus. B. Quin prius ludamus; illud fiet posterius. G. Age, fiet, nè amittamus ludendi occasionem.

COLL. XLII.

MOSES, OLEVITANUS.

JAMDUDUM tædet me toties repetere lusus scholas-

ticos. O. Quid facies igitur? M. Eamus in hortum nostrum. O. Quid agemus? M. Ambulabimus, colloquemur, Dei beneficia in ejus operibus commemorabimus. O. Nihil sanè jucundiùs; sed interim petenda est à præceptore venia. M. Jam impetravi mihi, et item uni quem vellem ducere. O. Benè res habet; eamus ducente Deo. M. Precor ut nos custodiat. O. Ego quoque idem precor tecum.

COLL. XLIII.

SULPINUS, MUNCHIUS.

IMPETRASTIS ludendi facultatem? M. Impetravimus. S. Ad quod usque tempus? M. Ad cœnam usque. S. Qui dederunt versus? M. Primi et secundi. S. Quid cæteræ classes? M. Primus quisq; decurio trium proximarum classium pronunciavit unam è sacris literis sententiam. S. Nonne precati estis, ut solemus? M. Precati, et quidem præsentè ludimagistro: tu verò ubi eras? S. Ìveram domun, à matre accersitus. M. Nunc igitur quid agere cogitas? S. Ludere sesquihoram; deinde ad studium me recipere. M. Vin' tu ut tibi sim collator? S. Quid ni velim? M. Quo lusu nos exercebimus? S. Nullus est mihi jucundior pilâ palmariâ. M. Nec mihi quidem. S. Visamus igitur, an cæteri partes sortiti sint: nam si soli luderemus minùs esset voluptatis. M. Visamus sanè.

COLL. XLIV.

M. R.

VISNE ire mecum? R. Quò properas? M. Ad lacum. R. Quid eò? M. Lotum pedes. R. I sanè; nunc lotione mihi opus non est. M. Sed interim parùm fabulabimur. R. Nè fabulari quidem nunc velim. M. Atqui utilis est confabulatio, duntaxat de rebus honestis. R. At mihi utilior est ad valetudinem exercitatio corporis. M. Quid si mansero tecum? R. Prudentèr facies; et nos pilâ palmariâ colludemus. M. Benè vertat Deus: Manebo. R. Aliàs lotum unâ tecum ibo: cùm scilicet longius erit temporis spatium. M. ad ludum igitur nos accingamus. R. Nulla est immemora.

COLL. XLV.

A. B.

UBI nunc est pater tuus? B. Puto eum esse *Lugduni*. A. Quid illic agit? B. Negotiatur. A. Ex quo tempore? B. Ab ipso initio mercatûs. A. Valde miror, qui audeat illic commorari tot dies cum pestilentia tanta sit per totam urbem. B. Non est adeò mirandum. A. Itane tibi videtur? B. Ita profecto: fuit enim aliàs in majore periculo: sed Dóminus Deus semper eum custodivit. A. Credo equidem, et adhuc custodiet. Sed quando est reversu-

3

rus? B. Nescio; in horas expectamus. A. Reducat illum Deus. B. Ita precor.

COLL. XLVI.

ELIZIUS, DELPHINUS.

QUA de re sic elatus es lætitiâ? D. Pater meus modo advenit. E. Quid meâ refert? D. Immo plurimum, quia nobis impetravit ludendi veniam. E. Ain' tu? D. Vide pueros jam ludentes in area. E. Ludant sanè alii: ego studere malim quàm ludere. D. Nec minùs ego, sed in tempore: nam (ut est in proverbio) *Omnia tempus habent*. Unde et nos recitè monet *Cato noster*:

Interpone tuis interdum gaudia curis;

Ut possis animo quemvis sufferre laborem.

E. Vera sunt, quæ dicis, fateor: sed interim omitte, ut serio studeam. D. Per me studeas licet: nihil impedio; ut ego hac utar occasione. E. Utere sanè.

COLL. XLVII.

NOMENCLATOR, QUIDEM PUER EX TURBA. ITEM ALIUS.

HEUS! pueri, heus, heus, heus! Q. Quid clamitas? E. Desistendum est à lusu. Q. Eho, inepte; nondum quarta exacta est. N. Immo fere semihora post quartam. Q. Cur non dedisti signum? N. Quia

tintinabuli funis fractus est. A. Clama iterùm; sed attolle vocem. N. Heus! pueri, recipite vos omnes, festinate, festinate, inquam; urget præceptor. A. Desine clamare, accurrunt omnes.

COLL. XLVIII.

ORANTIUS, QUINTUS.

QUID ita lætus es? Q. Quia venit pater. O. Ain' tu? Unde venit? Q. *Lutelia*. O. Quando advenit? Q. Modo. O. Jamne salutasti? Q. Salutavi, cum ex equo descenderet. O. Quid ampliùs illi fecisti? Q. Calcaria detraxi et ocreas. O. Miror te non mansisse domi, propter ejus adventum. Q. Nec ille permisisset, nec ego vellem; præsertim nunc, cum audienda est prælectio. O. Benè tibi consulis, qui temporis rationem habeas. Sed quid pater, valetne? Q. Rectè, Dei beneficio. O. Equidem gaudeo plurimum tuâ et ejus causâ, quod salvus peregrè redieret. Q. Facis, ut amicum deceat: sed cras pluribus verbis colloquemur. Vide præceptorem, qui jam ingreditur auditorium. O. Eamus auditum prælectionem.

COLL. XLIX.

MARCUS, AARON.

MISERET me tui. A. Quid ita? M. Quòd penâ tuâ tam miserè abutaris. A. Quomodo abutor? M. Quia pessimè tractas eam in acuendo. A. Non est culpâ meâ, ne quid erres. M. Cujus igitur? A. Scalpelli mei cujus acies obtusa est. M. Scalpellum in culpa non est, sed tu ipse. A. Cur istud dicis?

M. Quia debuisti vel scalpellum tuum acuere, vel aliud alicundè rogare commodatò, saltem ad præsens negotium. A. Non audeo petere. M. Quid times? A. Ne mihi denegetur. M. Ecce tibi meum! A. Gratias ago. M. Utere, quantum voles, sed rectè. A. Sciens non abutar. M. Nec sic posthac tam verecundus in petendo. A. Sic est ingenium meum; soleo libentiùs dare quàm petere. M. Utinam multi essent tui similes; sed tamen *qui libenter dat beneficium, is petere quoque libere potest.* Sed ego te nimis detineo; perface quod coepas.

COLL. L.

SULPITIUS, ROGERUS.

CUR hodiè manè abfuisti? R. Occupatus eram. S. In quo negotio? R. In scribendis ad matrem literis. S. Quid opus erat illi scribere? R. Quia ad me scripserat. S. Ergo rescripsisti. R. Propriè loqueris. S. Unde tibi miserat literas? R. Rure, nempe ex villa nostra. S. Quando rus profecta est? R. Superioribus diebus. S. Quid agit ruri? R. Curat nostra negotia rustica. S. Quid potissimùm? R. Preparat ea, quæ sunt opus ad proximam vindemiam. S. Prudentèr agit. R. Unde istud probes? S. Nam *omnibus in rebus adhibenda est preparatio diligens.* R. Quis te istud docuit? S. Quidam pædagogus dicitavit è Cicerone. R. Qua occasione? S. Cum admoneret, ut me diligentèr pararem ad reddendam hebdomadam postero die. R. Profecto rectè monebat. S. Sed ad propositum revertamur. Nonne habetis villicum, qui curet ruri negotia vestra? R. Immo et villicum habemus, et famulos et ancillas. S. Quid opus est illic tuæ matris opera? R. Quia meliùs novit providere rebus omnibus,

quàm isti imperiti ruriolæ. S. Nihilne ampliùs? R. Sine me finire propositum. S. Putabam te absolvisse, perge. R. Etiam (ut ex patre audi) *Præcipua cura domini requiritur in re familiari administranda.* S. Ergo pater tuus nunc potiùs deberet ad villam esse. R. Non potest. S. Quid prohibet? R. Quia totus est in arte sua occupatus. S. Majorem, ut opinor, ex ea re fructum percipit. R. Quis dubitet? S. Inde igitur fit, relinquat uxori omnem curam rei domesticæ. R. Omnino sic est. S. Sed mater quando est reversura? R. Vix ante perfectam vindemiam. S. Quid tu non ibis vindemiatum? R. A matre (ut spero) brevi accersar. Sed quæso te, quid cogitamus? jam omnes in auditorium currunt. S. Benè res habet, curramus et nos, ne postremi simus.

COLL. LI.

RIPARIUS, AMADEUS.

AUDIVISTINE horologium? A. Dudum sonuit. R. Dinumerasti horas? A. Dinumeravi. R. Quota est? A. Ferè sesquiprima. P. Instat igitur prælectionis tempus: fac ut paratus sis. A. Ubi merendam peredero, ecce me paratum! R. Cur meridie non adfuisti nobiscum? A. Prodieram cum bonâ veniâ præceptoris. R. Sed interim sum tibi impedimento. A. Nihil impede; ne bolum quidem perdidisti interpellatione tua. R. Benè habet; perge, sed matura.

COLL. LII.

LIGORIUS, SACRACINUS.

FECISTINE officium tuum? S. Qua in re? L. In repetenda prælectione. S. Nihil adhuc repetivi. L. Quid in causa fuit? S. Expectabam dum rediret compar meus. L. Quo ille ivit? S. Domum. L. Quid eò? S. Petitem merendam. L. Quid si redibit seriùs? S. Nescio; fieri potest. L. Vis interea mecum repetere? S. Equidem non recuso. L. Secedamus igitur, nequis molestus sit nobis. S. Profecto benè mones; nemo studere potest in tanto ambulatorum strepitu, et clamore. L. Auspica illic locum remotissimum, ubi nulli sunt ambulantes. S. Eamus illuc.

COLL. LIII.

D. E.

Quò properas? E. Eo cœnatum; quid tu? D. Jani cœnavi. E. Quotâ horâ? D. Quintâ ut fere solemus. E. Quid nunc ages? D. Repetam aliquid eorum, quæ reddere habemus crastino die. E. Ego didici ex pædagogico meo, non tam cito à cibo studendum. D. Istud ego quoque didici; sed nolo nunc ediscere. E. Quid ergo facies? D. Ego, quasi animi causâ, prælectionem particulatim aliquoties legam et relegam. E. Quid tum? D. Ita paulatim fiet, ut sine curâ, sine tedio, sine molestiâ, bonam partem prælectionis ediscam. E. Ista non satis intelligo, et certè videris mihi supra ætatem sape-

re. D. Non est res adeò difficilis, quin te docere possim nisi ad cœnam properares. E. De cœnâ in tempore admones: ego igitur ejus causa me domum recipio. Vale. D. Ducat te Deus, et reducat.

PRÆFATIUNCULA, QUÆ SEPTEM

PROXIMIS COLLOQUIIS * PRÆFIXA ERAT.

Ne pueri nihil agendo discant male agere, præsertim otioso sermone pravisque aut ineptis colloquiis sese invicem corrumpentes; omnibus modis incitandi sunt, ut in Schola dum præceptoris ingressum expectant, assuescant interea (bini ternivi) id quod ab eo præscriptum fuerit, simul repetere. Plurimum proderit hæc illis jucunda exercitatio; eo quo interim ab otio, lascivia, multisque aliis rebus malis, quibus offenditur Deus avertere poterunt. Sed quia, sine puerili colloquio, ejusmodi repetitiones tractari non solent; pueri autem ipsi, nisi instituti fuerint, nihil aliud quam barbare loquuntur idcirco, ut Latinè inter se loqui paulatim discant hac de re, hic aliquot breves colloquendi formulas proposuimus. Cæterum in præceptoris diligentia situm erat, ut hæc ipse colloquia discipulis aliquoties interpretetur, doceatque quomodo in his, et aliis ejus generis (quæ tradere ipse poterit) sese & domi & in schola debeant exercere ad idque illos identidem cohortetur: ita fiet progressu temporis, ut promptiores semper et alacriores eos habiturus sit ad ea mature reddenda, quæ prescripserit; hæc etiam consequetur, ut minore cum labore ac molestia docendi munus exequatur.

(*) Quædam ex iis suppressa, dum postularet rei ordo.

COLL. LIV.

A. B.

VISNE repetamus unà? B. Quidnam? A. Id quod nobis præscriptum est. B. Equidem volo: sed quo genere repetendi utemur? A. Audiamus nos vicissim. B. Sic præceptor nos monet sæpè. A. Rectè monet: sed malè paremus. B. Uter incipiet? A. Ego, si ita tibi placet. B. Maximè placet; incipe igitur. A. Secundæ declinationis nomina his exemplis *Latine* declinantur:

Magister, Puer, Dóminus, Lánius, Antonius, Regnum.

B. Quæ sunt hodiè declinanda? A. Hesternum quidem est *Lánius*, hodiernum verò *Antonius*. B. Cur nos id repetimus quotidie, quod pridie reddidimus? A. Quia sic præceptor jubet.

B. Id satis scio: sed cur jubet? A. Ad confirmandam memoriam. A. Age, declina *Lánius*.

A. Nom. Sing. *Hic Lánius, lanii, etc.*

B. Declina *Antonius*.

A. Nom. Sig. *Hic Antonius*. Gen. *hujus Antonii*. Dat. *huic Antonio*, &c. ad finem usque.

B. Attende nunc: ut vicissim audias me. A. Ist-hic sum, dic audactèr.

B. Secundæ declinationis nomina. A. Desine; præceptor adest. B. Audio tussientem; desinamus; ne putet nos garrire.

COLL. LV.

C. D.

Mox aderit præceptor: repetamus. D. Quid opus est mihi repetitione? solus repetivi satis: omnia teneo memorià. C. Quid tum? *Quanto sapius repetes, tanto melius tenebis.* D. Benè mones: habeo tibi gratiam.

C. Incipe: tempus abit.

D. *Quarta declinationis nomina.* C. Erras. *Daniel*: incipiendum est ab exemplo hesternò. D. Erravi, fa-teor. C. Dic igitur *nunc* rectè. D. Nom. Sing. *Hoc sedi-le.* Gen. *Hujus sedilis*, &c. ad finem usque.

Quarta declinationis nomina hoc exemplo declinantur.

Nom. Sing. *Hic sensus.* Gen. *Hujus sensus.*

Dat. *Huc sensui.* C. Hæc hæctenus; audio præceptorem.

COLL. LVI.

E. F. G.

QUID agis, *Francisce?* instat præceptoris adventus. F. Scilicet instat? nondum est semihora post secundam. E. Tamem non debemus interim tempore sic abuti: repetamus. F. Non stabit per me: ego enim sum paratus. E. Incipe igitur F. Expectate parumpèr; quæso, ego sum vestræ decuriæ. G. Matura. F. dicamus suum quisque casum ordine, ut interdum nos docet præceptor. E. Satis est verborum, attendite. F. Quid aliud agimus?

E. *Tertiæ declinationis nomina his exemplis Latinè declinantur: Pater, lumen Rupes, Messis, Pars, Sedes, Vectigal, Laquear.*

F. Nom. Sing. *Hæc Rupes.* Gen. *hujus Rupis.* Dat. *huic Rupis.* E. Acc. *hanc Rupem.* G. Voc. *ô Rupes.* Abl. *ab hac rupe.*

F. Nom. Pl. *Hæc rupes.* G. Gen. *harum rupium.* E. Dat. *his rupibus.* F. Acc. *has rupes.* G. Voc. *ô rupes.* E. Abl. *ab his rupibus.*

E. Nom. Sing. *Hæc messis.* G. Gen. *hujus messis.* F. Dat. *huic messi,* &c. *usque ad finem hujus nominis; deinde sic pergunt colloqui.*

E. Ambo errastis. F. Erravi fateor. G. Ego quoque: sed uter erit victus? E. Præceptor judicabit. F. Equum dicis. E. Vultisne dicamus iterum ad memoriam confirmandam? F. Quidni? G. Quid si præceptor intervenerit? E. Quid tum? laudabit nos ore plenò. G. Sed mutandus est ordo. E. Non est dubium; incipe, *Francisce.*

F. *Tertiæ declinationis nomina, &c.*

COLL. LVII.

H. I.

VISNE repetere mecum? I. Cur tam cito? H. Nè observator nos deprehendat garrientes aut otiosos.

I. Age, repetamus; sed uter incipiet? H. Ego, quia victor sum.

I. Die igitur.

H. *Prudens*, nomem adjetivum, sic declinatur in Genera.

Hic *Prudens* g. m. *hæc prudens*, gen. f. *hoc prudens*,

gen. n. Idem nomem sic declinatur in casus:

Nom. sing. *hic, hæc et hoc prudens.*

I. Gen. *Prudentis.* H. Dat. *Prudenti.*

I. Acc. *Prudentem et prudens* &c. ad finem usque.

COLL. LVIII.

L. M.

CUR tu es otiosus? M. Non sum omninò. L. Quid agis igitur? M. Cogito de lectione reddenda. L. Ego quoque id ago; repetamus unà. M. Fiat; sed quam rationem tenebimus? L. Age tu præceptoris partes, ego discipuli. M. Valdè placet mihi conditio. L. Sed nè sis mihi austerior. M. Ne timeas, nosti me satis. L. Novi. M. Declina *Lego* in modo infinitivo.

L. Infinitivi modi tempus præsens et præteritum imperfectum, *Legere.* præteritum perfectum, et plusquam perfectum, *Legisse.* M. Perge. L. Sine me paulispèr respirare, quæso, præceptor? M. Age, sino; satisne respirasti? L. Satis. M. Perge nunc. L. Futurum indefinitum, *Leturum esse.* Gerundia, *Legendi,* &c. ad finem usque.

M. Gaudeo te rectè fecisse officium tuum. L. Ego vero mihi gratulor. Sed est Deo gratia. M. Rectè dicis, utinam ex animo! L. Ex animo certè. M. Bè nè habet: desistamus? sentio præceptoris adventum. L. Ecceum! addest.

COLL. LIX.

N. O. P. Q. R.

Hic pueri! nos hic sumus quinque: repetamus hodiernum verbum ut solemus, coram præceptore. O. Nemo (ut opinor) contradicit? nostra omnium res agitur. Q. Incipe igitur *Nicolae*, qui primus sedes.

N. Optativi et Subjunctivi modi præsens *Audiam*. O. *Audias*. P. *Audiat*. Q. *Audiamus* R. *Audiatis*. N. *Audiant*. O. Præteritum imperfectum *Audirem*. P. *Audires*. Q. *Audiret*. R. *Audiremus*. N. *Audiretis*. O. *Audirent*. P. Præteritum perfectum, *Audiverim*. Q. *Audiveris*. R. *Audiverit*. N. *Audiverimus* &c. usque ad finem verbi, pergunt ordine.

COLL. LX.

S. T. V.

Hic dies nobis est feriatuſ, et jam ſatis luſimus. T. Satis opinor. Vultis ergo et animi gratiã conferamus de ſtudiis noſtris? T. Sanè mihi gratum facies. V. Mihi vero gratiſſimum. T. Sed quid tractabimus? S. Tentemus declinare aliquod verbum *Latine* ſimul et *hiſpanice*. V. Incipe igitur, qui noſ provocasti. S. Faciam quando ita placet vobis. T. Audiamus.

Indicativi modi præſens tempus.

S. Doceo. (*Pergunt ad finem uſque.*)

COLL. LXI. (*)

REFECTIO SCHOLASTICA.

NEPOTULUS, PISO, MAGISTER, HYPODIDASCALUS.

- N. **V**IVITISNE hic lautè?
 P. Quid isthuc verbi est, an lavamur? Quotidie manus, ac faciem, et quidem crebro: mundities enim corporis, et sanitati, et ingenio confert.
 N. Non id quero: sed an edatis, et bibatis ex animi vestri sententia.
 P. Nos non edimus ex animi sententia, sed ex palati sententia.
 N. Dico, an ut vultis?
 P. Maximè, mempe cum fame, et qui vult, edit, qui non vult, abstinet.
 N. Surgitis à mensa famelici?
 P. Non omnino saturi, nec expedit, belluarum est enim expleri, non hominum. Regem quendam sapientissimum narrant nunquam sine appetitu acubuisse, nunquam surrexisse saturum.
 N. Quid editis?
 P. Quæ habemus.
 N. Putabam vos esse, quæ non habebatis. Sed quæ sunt ista tandem, quæ habetis?
 N. Molestum percontatorem; quæ dantur.
 P. Jentamus de manè sesquihora posteaquam surreximus.
 N. Quando surgitis?
 P. Ferè cum sole, qui est dux musarum, et aurora gratissima musis. Silatium nostrum est frustrum

(*) Ex opusculo Ludovici Vivis de promptum.